

Posudek rigorózní práce

Aktivismus jako odpověď na krizi veřejného

Autor: Bc. Dalibor Knapp, katedra kulturologie FFUK Praha, 2013

Celkově k tématu:

Příběh veřejného prostoru, jeho ohrožení a možnosti znovunastolení jeho původní funkce autor předkládá na 130 stranách textu a v obrazové příloze, která tvoří rovnocennou součást jednotlivým kapitolám a je velice dobře zpracovaná. Práce je rozdělena na několik částí: krize sdíleného, včetně občanské společnosti, aktivismus jako odpověď, jeho taktiky ve veřejném a mediálním prostoru, a závěr.

Předmětem této práce je snaha o obhajobu svobody člověka a jeho prostoru – světa, který sdílí. (str. 11). Za cíl této rigorózní práce jsem si stanovil uchopit a charakterizovat stav takzvané krize dnešního světa, dát do souvislosti jednotlivé její projevy a najít společného jmenovatele těchto projevů. Následně se z této krize pokusit nalézt východisko a to takové, které uchovává ve středu zájmu člověka. Mou snahou je udržet vše v rovině empirické (str. 12).

Východiskem je „krize sdíleného“ – otázkou je, zda jde o klasickou post-moderní reflexi krizi modernit, jak ji známe např. ze sociologie nebo o samotný autentický přínos post-modernismu. Jaký je zdůvodněný postoj autora?

Kritické připomínky:

Z uvedeného rozsahu by se mohlo zdát, že půjde o klasickou kompilační práci, neudržitelně syntetického rozsahu, kde ona snaha udržet vše v rovině empirické je jen proklamací. Podle mého soudu se autorovi podařilo koncepčně dobře zacílit téma na trojúhelník moci: politická moc, média a finanční subjekty, uvnitř něho pak stojí občanská společnost – a tím se do značné míry bezbřehosti syntézy vyhnout. Samozřejmě by práci prospělo ještě více ji zacílit na strukturální nebo, z hlediska ekologického nebo kulturně-ekologického na morfologické projevy (sensu C.O. Sauer) krize sdíleného ve veřejném prostoru. Tím by se práce dostala do více hmotného prostoru jako výsledku triumvirátu moci. Autor to tak na mnoha místech cítí a v části aktivismus tak mnohdy intuitivně postupuje. V takovém případě bychom se vyhnuli mnohde nadbytečnému uvádění témat, jako je globalizace atd., v teoretické rovině. Kritická poznámka k vymezení na str. 12.: Nelze vše udržet v empirické rovině, pokud se správně opíráte o sociální a kulturní konstrukce veřejného prostoru, to jsou teoretické koncepty. Myslím, že šlo o určitý zkrat ve vyjádření.

Uvádím tuto metodologickou kritickou připomínku proto, že pokrýt fyzický, mediální a institucionální veřejný prostor z hlediska krize sdíleného je takřka nemožné a kap 10 Aktivistické taktiky je nakonec stejně (a z mého hlediska dobře) přimknuta k veřejnému

prostoru z hlediska obnovy jeho funkce a struktury, projevující se mnohdy jako morfologické znaky prostoru.

Z hlediska „okupace“ mediálního prostoru bych přivítal úvahu nad jeho omezením ve smyslu účinnosti, sociálního dopadu, sociálního vyloučení, jinak tuto kapitolu považuji za zrcadlo nastavené veřejnému fyzickému prostoru a má svoji vnitřní logiku a dobře do koncepce práce zapadá.

Práce je plná vysvětlení poměrně nových pojmů, někdy to vede ke ztrátě plynulosti v textu.

Autor se snaží uvádět empirická data, přesto bych přivítal přehlednou tabulku co se veřejného prostoru Prahy týká, kde by byl přehled proběhách akcí a konkrétními daty. Toto se dá v textu snadno ztratit.

Je protismyslné uvádět šest (!) řádků klíčových slov

Výhrady mám k opakování názvu práce z práce diplomové, podle mého názoru nevystihuje důležitý obsah práce, je příliš stručný, může se autor zamyslet nad alternativními názvy?

Kriticky k literatuře: vzhledem k tomu, že se pohybujeme v kulturních a sociálních konstrukcích, bych očekával větší rozvedení základní literatury na toto téma (Berger, Luckmann, je v práci uvedeno) a kritickou diskusi o hranicích konstruktivismu (environmentálně např. Dunlop) a dále uvedení prací z české sociologie města (Musil, Illner).“

Otázky pro autora:

- Site-specific- art a jeho potenciální vztah k veřejnému prostoru, případně land-art jako veřejný prostor.
- Jaký je vztah funkcionalismu a ekologie?
- Fenomén Dluhu v závěru práce považuji z hlediska kulturní a sociální konstrukce dluhu za velmi přínosný. Je škoda, že jej autor dále nerozvádí a doufám, že tak učiní při obhajobě.
- Jakou definici – model – kultury autor v práci používá? Trojúhelník, jehož vrcholy jsou politická moc, média a finanční subjekty, uvnitř něho pak občanská společnost. Tato část se mi zdá nejasná.

Pro autora jsou samozřejmostí citace moderních zdrojů, nové literatury a on-line zdrojů, mnohé v angličtině, a je vidět že tyto cizojazyčné zdroje skutečně používá. Co velmi oceňuji jsou jasné vlastní formulace a hlavně poctivá snaha nalézat řešení, nejen konstatovat stav. V této souvislosti mám otázku na limity v podstatě násilného vynucení funkce veřejného prostoru aktivismem uměleckých a jiných skupin. Je to legitimní cesta? (nebavme se o legalitě této cesty).

Oceňuji dobré a přehledné členění kapitol. Text má kultivovanou grafickou úpravu včetně citací literatury a přílohy jsou rovnocennou součástí práce.

Závěr:

I přes uvedené připomínky, navrhuji předkládanou rigorózní práci Dalibora Knappa „Aktivismus jako odpověď na krizi veřejného“ k obhajobě z důvodů že se z větší části podařilo naplnit široce pojaté cíle práce, proacuej adekvátně s literaturou a uvádí do kulturního kontextu poměrně nové a aktuální téma.

PhDr. Miloslav Lapka, CSc.

V Českých Budějovicích 21.4. 2013

Kulturologie FFUK

EF JČU České Budějovice